

Монолог Гамлета «Бути чи не бути»

Вільям Шекспір

Переклад О.Тільної

Питання в тому: бути чи не бути,
Чи у думках шляхетніше страждати,
Каміння й стріли долі навісної
В собі тримати, чи, піднявши руки,
Спинити море труднощів. Заснути
І сном мерців сказати: ми скінчили
Боління серця і мирські турботи,
Що їх спадкує тіло. Це – потреба
Здійснити бажане – померти, ні, заснути.
Заснути і, можливо, бачить сні.
Але ж які вони по смерті будуть,
Коли, струсивши пил земний з чобіт,
Одержимо жаданий відпочинок?
Що створює трагедію з життя,
Хто стерпить штурхани і кпини часу,
І панську кривду, і героя зверхність,
І муки ненависного кохання,
Зневагу прав, законів уникання,
Презирство клерків, глузування черні,
Коли спокою можна досягнути,
Зблиснувши лезом? Хто терпіти буде
Тягар свого солоного життя,
Коли б не страх, а що там після смерті?
Країна невідома – та межа,
Із-за якої вороття немає.
Це змушує терпіти біди наші,
Замість летіти до незнаних меж.
Тож з нас сумління робить боягузів,
А справжній колір вироку такий,
Що хворобливість – млявих дум відбиток,
А вчинки – вияв миті нетривкої.
І значить все на світі – лиш омана,
Що губить назву дії... Ти тепер,
Офеліє, квіт ніжний, німфо, знаю,

Мене в своїх молитвах пам'ятаєш.

Переклад Ю. Андрухович

І от питання — бути чи не бути.
У чому більше гідності: скоритись
Ударам долі і лягти під стріли,
Чи опором зустріти чорні хвилі
Нещасть — і тим спинити їх? Заснути,
Померти — і нічого, лиш зазнати,
Як сон позбавить болю, нервів, тіла,
А з ними і страждань. Така розв'язка
Цілком годиться. Так, заснути, спати —
І що, і сни дивитися? Проблема
Одна: які нам сни присняться, мертвим,
Коли земні марноти відшумлять?
І тут сидить вагання: ще хоч трохи
Побути, вік добути свій, а звідси —
Примноження нещасть. Якби не це,
То хто із нас терпів би ці знущання:
Ці утиски верхів, апломб нікчем,
Зневажене кохання, беззаконня,
Нахабство влади, напади на честь,
Якими послуговується підлість,
Хто став би це терпіти, адже можна
Звичайним лезом зупинити хід
Усіх страждань? І хто тягнув би далі
Життєву лямку і стікав би потом,
Якби не страх — а що там, після смерті,
У тій країні з інших географій,
Що з неї не прийдуть мандрівники?
І страх нам каже витерпіти муки
Тутешні, добре знані, й не шукати
Незнаних, потойбічних. Винен розум —
Це він блідими робить нас і барви

Поривів наших, а відважні плани
По роздумах воліємо відкласти
І зовсім поховати. Хтось тут є?
Офелія! За мене помолися,
Прекрасна німфо, грішного згадай.

Оригінал (англійською)

To be, or not to be: that is the question:
Whether 'tis nobler in the mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against a sea of troubles,
And by opposing end them? To die: to sleep;
No more; and, by a sleep to say we end
The heart-ache and the thousand natural shocks
That flesh is heir to, 'tis a consummation
Devoutly to be wish'd. To die, to sleep;
To sleep: perchance to dream: ay, there's the rub;
For in that sleep of death what dreams may come
When we have shuffled off this mortal coil,
Must give us pause. There's the respect
That makes calamity of so long life;
For who would bear the whips and scorns of time,
The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
The pangs of dispriz'd love, the law's delay,
The insolence of office, and the spurns
That patient merit of the unworthy takes,
When he himself might his quietus make
With a bare bodkin? who would fardels bear,
To grunt and sweat under a weary life,
But that the dread of something after death,
The undiscover'd country from whose bourn
No traveller returns, puzzles the will,
And makes us rather bear those ills we have
Than fly to others that we know not of?
Thus conscience does make cowards of us all;

And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pith and moment
With this regard their currents turn awry,
And lose the name of action. Soft you now!
The fair Ophelia! Nymph, in thy orisons
Be all my sins remember'd.